

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

112. An Beneficiarius adimpleat præceptum persolvendi Horas Canonicas,
si per alium recitet? Et an excusetur Beneficiarius à restitutione, si
divinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

respondentium singulis commemorationibus omis-
sis?

Et notatur, quod qui plura beneficia possidet, quorum unum sufficit ad decem sustentationem sine iusta causa, & dispensatione pluries in die eodem tenetur dicere Horas Canonicas. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 10.

§. 1. **C**asus est nimis practicabilis; & ad illum ex Bonacina quatuor conclusionibus respondet Trullench in Decal. tom. 1. cap. 7. dub. 12. §. 3. n. 27. Prima est, Beneficiarius illis diebus, quibus commemorationes fiunt, tenetur facere commemorationem illius Sancti, in cuius honorem Beneficium erectum est, vel à quo Ecclesia illa particulare nomen accepit: hanc probat ex communi usu Beneficiarium, & Rubrica Breuiarij, ubi decernitur commemorationes Patroni vel Titularis fieri. Secunda conclusio: tot commemorationes faciendae, quot sunt Beneficia; quia par est omnium ratio: ita tamen quòd si Patronus sit S. Petrus, aut Paulus, aut Beatissima Virgo Maria, sufficit commemoratio consueta: si autem sint plures Apostoli, aut Martyres, sufficit, quòd vltima commemoratione complectatur Apostolos, vel Martyres. Tertia conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem, regulariter loquendo solum peccat venialiter, quia paritas materiae exulat à mortali. Dixi, regulariter loquendo, quia vt plurimum Beneficiarij tenentur vnam solum, aut alteram commemorationem facere. At si quis tot Beneficia possideat, vt illis respondeant plures commemorationes, quae simul sumptae, matutino, vel vespertino tempore grauem materiam constituent, existimat Bonacina, Beneficiarium eas omittem peccare mortaliter; quia violat praeceptum Religionis, seu obedientiae in materia graui. Sicut, qui plura vota in materia parua eodem die omittit; de quo Sanchez lib. 1. oper. moral. cap. 5. n. 16. Quarta conclusio, omittens Patroni, vel Titularis commemorationem, quando solum peccat venialiter, non tenetur ad fructuum restitutionem; quia secundum communem Doctorum, ex omissione partis modicae, non confugit obligatio restituendi: quando verò omittens peccat mortaliter, tunc existimat Bonacina, obligari ad restitutionem pro rata fructuum respondentium singulis commemorationibus omisiss; quia violat iustitiam in re graui, ex qua nascitur obligatio restituendi, sicut in eo qui solum leniter peccat, vt dictum est. Hae Trullench ex Bonacina.

2. Ego tamen puto probabiliter cum Escobar à Corto in tract. de Hor. Canon. q. 3. §. 5. n. 34. quod in tali casu Beneficiarius non tenetur saltem sub mortali, & sub obligatione restitutionis tot commemorationes in Officio facere, quot beneficia possidet, & sunt Sancti Patroni ipsorum Beneficiorum, nisi quatenus ex Rubricis Breuiarij ad id tenetur; immò & tunc poterit excusari propter materiae paruitatem, nisi ex numero Beneficiorum, & Patronorum grauis oriatur materia. Vide etiam Faustum de Hor. Canon. lib. 2. quæst. 19.

3. Notandum est etiam hic obiter Binsfeldium in Enchir. Theol. par. 4. c. 3. concl. o. docere, quòd qui plura Beneficia possidet, quorum vnum sufficit ad decem sustentationem, sine iusta causa, & dispensatione, pluries eodem die tenetur dicere horas Canonicas secundum Guillielm. Parisiensem in tract. de collation. Beneficiorum, Dionysij Carth. de pluralitate Beneficiorum. arr. 8. Nauar. in Enchiridio de orat. c. 12. n. 61. in Miscellaneo 60. in eandem sententiam ite videtur Albert. Ferrariensis de Horis Canon. n. 34. dum ait. Vsum huius seculi seruare, vt qui habet plura Beneficia, semel tantum horas dicat; se autem nescire, an

Sup. hoc in Resol. seq. §. Nota secundo, ad lin. 3. & in tom. 1. tr. 7. Ref. 64. §. 2. ad medium, à vers. Notandum est.

vsus futuri idem seruet: Quia vnumquodque Beneficium, sicut suum habet commodum, ita etiam onus, onus autem annexum Beneficio Ecclesiastico, est oratio Horarum Canonicarum iuxta omnium sententiam: qui ergo duo obtinet Beneficia iniuste, duo vt ferat onera necesse est iuxta illam regulam; commoda qui sentis, iungas onus emolumentis, ff. de regul. Iuris. Quemadmodum, ait Episcopus Parisiensis, quot feuda vnusquisque tenet, tot debet inde seruitia. Sic quot Præbendas, vel Beneficia vnusquisque detinet, tot debet inde Ecclesiastica seruitia. Ex hac conclusione cum prædictis Auctoribus inferitur, cum qui inordinate plura Beneficia habet, & semel tantum in die horas recitat, ex duplici capite ad restitutionem fructuum obligatum esse; tum quia iniustum possidet Beneficium, tum quia non recitat horas pro multitudine Beneficiorum. Hucusque Binsfeldius. Sed merito ibi eius Additionator Franciscus Syllus hanc sententiam non admittit; & est contra communem.

RESOL. CXII.

An Beneficiarius adimpleat praeceptum persoluedi Horas Canonicas, si per alium recitet.

Et an excusetur Beneficiarius à restitutione, si Diuini Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro elemosina deserventi applicanda, seu applicata contribuat, ex eo quod hac restitutio possit fieri pro celebrandis Missis, in auditione Sacri Flagellationis, Indulgentiarum & Lubricorum iurationis, & his similibus, recitationi omisse aequivalentibus, &c.

Et notatur, quod qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, suspensus à beneficio, vel irregularis, aut sine legitima causa, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficij fuerit nulla, ad pensum Diuini Officij non tenetur, vel saltem non tenetur ad fructuum restitutionem.

Et an, qui plura beneficia, vel pensiones habet, tenetur pluries in eodem die diuini Officij recitare?

Et quid, si ratione voti, vel paupertatis tenetur ad dicendas Horas Canonicas?

Et notatur, quod qui beneficium accepit cum onere soluendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur officium diuini recitare.

Idem est dicendum de illo, qui distributiones non percipit, sed illas exspectat de futuro, &c.

Et docetur, quod si ablatio beneficij non est perpetua, sed pro aliquo tempore, etiamsi violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium.

Idem est dicendum, si per malignitatem temporum beneficium aliquibus annis non redderet fructum. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 22.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam admittit Cyprianus Croulers in Regulam D. Francisci, capite 3. lect. 7. vbi sic ait; Quæri potest; vtrum horas persoluere sit onus personale, cui per alium non possit satisfieri. Respondet Landolphus allegatus à Bartholomæo Fumo in sua Atmilla sup. non esse onus personale, videtur etiam Syluester verb. Hora, §. 6. aliqua ex parte assentiri. Quæ sententia communiori, & probabiliori reliquorum Doctorum contraria, etiamsi possit habere locum in illis qui pro penso Horarum mercedem accipiunt, & ea de causa onus hoc illis impositum est, quales sunt omnes beneficiati, qui non sunt in factis; locum tamen hac quæstio habere non potest in illis, qui ex ratione status

status sui ordinis scilicet sacri, vel ordinis Religiosi, ad horas obligantur, quas certe persolvere per alium non possunt: licet nec maritus per alium vxori debent reddere: restat ergo vt personaliter hoc suo munere satisfacere debeant. Ita ille.

2. Sed prolixius aduersus illum dicendum est, quod non solum sacris ordinibus initiati, sed etiam beneficiarij tenentur per seiplos horas persolvere, & hoc recte dixit nouissimè Escobar à Corro tract. de Hor. Canon. quest. 3. §. 5. num. 9. quod beneficiarius ita per se debet persolvere pensum Officij Diuini, vt non adimpleat per alium recitando, etiam si iusto impedimento sit obstrictus, vt si vacet studio litterarum, cum sit hæc obligatio valde personalis, et ideo si impedimentum omnino inhabiliter ad recitandam, sed tunc nec per alium recitare tenebitur. Etiam tenet etiam Nauarrus, Lopez, & Sanchez penes Escobar, quibus addè Oliuerium Bonartium de Iuris. Hic. Canon. lib. 2. cap. num. 15. vbi sic ait: Mosuer dubium, an videlicet talis sacellania concessa provisione Episcopi adolefcenti à patrono laico oblato, qui nondum capax est Sacerdotij ob ætatem & proinde Missas, ad quas ex fundatione beneficij obligatur, exsoluere per se non potest, sed per alium id præstat, teneatur nihilominus Officium Canonicè recitare. Et respondeo affirmatiuè, cum Diuini Officij recitatio onus sit personale, & per alterum impleti non possit, sicut Missarum celebratio; cui accedit nullam causam excusantem occurrere, qua ab horis legendis eximatur. Suppono enim sacellaniam iam satis lautam esse, quæ præter stipendium, quod Sacerdoti persoluitur, aliquam etiam notabilem alimentorum portionem adolefcenti ministrat. Deinde adolefcentis ille beneficiarius est, non verò Sacerdos, qui ipsius vice Missas dicendas suscipit. Ergo non huic, sed illi onus incumbit horas persoluendi ratione sacellaniam. Ita ille; cui etiam addè Quintanaudenas in Theolog. moral. tom. 1. tract. 3. singul. 6. num. 2. Vnde est reiiciendus Croufers, cuius opinionem, si esset probabilis, & quam liberet, & vltimis expensis beneficiarij amplecterentur, sed tanquam improbabilem damnandam esse puto.

3. Est tamen aduertendum, quod Quintanaudenas, vbi supra num. 1. excusat beneficiarium à recitatione, si Diuinum Officium ab alio ex sua intentione recitatum pro elemosyna defunctis applicanda, seu applicata contibuat. Probatur ex sententia Nauarrus, cap. 25. num. 122. Reginaldi lib. 30. sect. 4. num. 45. Sarriz tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 30. num. 48. Filliucij tom. 2. tract. 23. cap. 10. num. 325. Bonacinae de Horis disp. 1. quest. 5. punct. 4. num. 4. & aliorum aliterentium, restitutionem hanc fieri posse in celebrandis Missis, vel alijs suffragijs pro Defunctis offerendis. Ipsi enim verè sunt Pauperes, suffragio notissimo maxime indigentes. Hæc igitur horæ à quocumque recitentur, suffragia sunt, & elemosynæ valde utiles Defunctis, pro quibus offerri possunt à Capellano, vt inquit Doctores; vel; vt ait Filliucius, pro fundatoribus Capellaniarum, sicut erit elemosyna data pauperi Sacerdoti recitanti pro Capellani intentione. Nec obstat quod sit diuersus à Capellano, qui debitum hoc soluere debet; ille scilicet, qui ex ipsius intentione recitat: quia etiam iuxta Doctores citatos, & alios plures; Beneficiarius, & Capellanus satisfacit Missarum debito; sufficienterque constituit, si alij Sacerdotes Missas celebrent pro defunctis, stipendia illis erogando; sicut erogare valent his pro recitatione horarum; & si Sacerdotes recitaturi velint gratis horas recitare, satisfaciet ita Capellanus, eo modo quo satisfaciet si Sacerdos secularis, vel Religiosus veller pro hac intentione facium gratis offerre. Et idem dicendum est, si alia

opera satisfactoria pro Defunctis intraitu huius restitutionis fierent, vt auditio Sacri, flagellatio, Indulgentiarum, & Iubilæorum lucratio, & his similia recitationi omniâ æquivalentia. Hæc omnia Quintanaudenas.

4. Nota hic obiter primò, quod qui beneficium obtinuit per simoniam, vel dum erat excommunicatus, vel irregularis, aut sine legitima ætate, aut per aliam causam, ob quam collatio beneficij fuerit nulla, ad pensum Diuini Officij non tenebitur, cum nullo fructus suos faciat, & teneatur ad eorum restitutionem. Idem dicendum aliqui putant in suspensio à beneficio, siue ad tempus, siue in perpetuum: qui recitare non tenentur, quia etiam ob suam culpam, cum effectum amem Beneficio caret: vt docet Sanchez 2. consil. moral. cap. 2. dub. 74. n. 2. contra Azorium 10. instit. moral. cap. 4. quest. 6. & vtiorem Azorij opinionem vocat Trullenchi. Decalog. cap. 7. dub. 12. §. 3. sub num. 22. Ego verò opinionem Sanchez valde probabilem reputo, dum quis beneficio suspenditur, aut priuatur, quia tunc verè beneficio caret, quo casu verum est deficere hoc onus; quia deficit causa. Alteram verò contrariam Azorij etiam veram reputo, dum non beneficio, sed fructibus priuatur, suspenditurque; quia tunc verè beneficium habet, cuius ratione persolvere officium Diuinum tenetur; & licet fructus non percipiat, ex sua culpa, & delicto est. Bene verum est, quod licet in hac vltima specie non recitando peccet beneficiarius; non tamen tenebitur ad fructuum restitutionem cum nullo perceperit; & sic nihil accepit, quod restituere teneatur. Vide Trullenchi loco citato, & Escobar num. 45. cum alijs penes ipsos. Sed circa præsens dubium ne deseras videre Pericum de Horis Canon. cap. 5. dub. 14. num. 5. & 6.

5. Nota secundò quod licet verum sit habentem beneficium Ecclesiasticum teneri ad persoluendum Diuinum Officium; si tamen habeat plura beneficia, non tenebitur pluries Officium Diuinum recitare, sed semel tantum, nec illud omittendo, nisi semel non peccabit; atque idem dicendum de habenti plures pensiones, quoad Officium paruum. Nec obstat dicere, quod qui voto, vel penitentia tenetur ad dicendas Horas Canonicas ultra debitas ratione ordinis; vel beneficij, non satisfaciet illas dicendo semel in die; secundum omnium mentem, inquit Nauarrus. Ergo neque qui eas debet ratione duorum beneficiorum. Respondeo negando consequentiam, quia qui tenetur legere Horas ratione simul Beneficij, vel Ordinis, ratione voti, vel penitentia, tenetur ad illas duplici titulo, videlicet ratione præcepti Ecclesie, & præterea ratione voti, &c. quæ ordinariè sunt de opere aliàs indebito; qui verò ratione duplicis beneficij solum tenetur ex vi præcepti Ecclesie, sed duplici ratione, cui tamen satisfieri potest vna recitatione, quamuis aliàs debita. Si quis enim Sacerdos postea beneficium obtinens, satisfacit semel legendo Horas, cum non satisfaciet habens duo beneficia; Respondeo secundò, antecedens non esse ita certum secundum omnium mentem, vt putat Nauarrus. Quamuis enim ordinariè Sacerdos penitentiam imponens, vel aliquis opus bonum vouens, nisi aliud ex mente confessarij, vel vouentis colligatur, opus aliàs indebitum, seu voluntarium iniungat, vel assumat; quando tamen ex circumstantiis crederetur Confessarium noluisse inultum grauari penitentem; vel vouentem seipsum, præsumi merito poterit vtrumque intellexisse de opere aliàs præcepto; vel debito. Vnde si Confessarius alicubi Sacerdoti sæpius culpabiliter Horas omittenti iniungeret pro Penitentia Horarum in aliquo die recitationem, præsumi poterit illum intellexisse de pensio

fra lege doctrinam §. Sed alia. Ref. fol. 114. & ex Ref. 115. §. xli.

Sup. his seqq. supra in Ref. 10. in principio. & infra ex Ref. 120. lege doctrinam §. Sed hic obiter; & seq.

Sup. hoc ex Ref. præterita lege doctrinam §. vii. & alterius §. & vers. eius not. & pro voto, &c. cetero ad fin. §. huius textus, & §. lege supra doctrinam Ref. 115.

debito ratione Sacerdotij, vt hac ratione Sacerdotem negligentem ad obseruationem præcepti Ecclesiastici suauiter inducet. Pari modo si quis sapius solitus Horas negligere, ad quas ratione ordinis tenetur, voueret Deo se imposterum eas semper lecturum, censeretur solum votum suum extendisse ad Horas titulo ordinis debitas. Idem dicendum de eo, qui antea habens votum singulis diebus Horas Canonicas legendi, postea suscipit Ordines Sacros, vel beneficium. His enim & voto, & præcepto Ecclesiæ semel dumtaxat recitando satisfaciunt, quia præceptum Ecclesiæ per opus alio titulo debitum impleri potest, vt constat. In dubio autem, tam votum, quam Sacramentalis Pœnitentia, intelligitur de opere, non debito. Quæ omnia valde notanda sunt; & illa inuenies etiam apud Bonartium loco citato, cap. 5. num. 17.

6. Nota tertio; quod ille, qui beneficium accepit, cum onere soluendi alteri omnes fructus in pensionem, tenetur Diuinum Officium recitare; quia sponte sua, & voluntarie acceptauit beneficium cum onere soluendi omnes fructus, ac proinde ex pacto tacito obligatus est ad illius beneficij administrationem, ergo etiam ad recitandum Diuinum Officium, cum hæc sit vna ex potissimis partibus illius administrationis. Consequenter est manifesta; quia vnusquisque ex iustitia tenetur implere pacta, & promissa, nec Papa sic conferens ei beneficium, intendit auferre ab eo hoc onus, nec ipse potest sua voluntate se ab eo liberare, cum sit intrinsecum ipsi beneficio. Confirmatur, quia beneficium non debet defraudari recitatione officij, sed in hoc casu non tenetur recitare pensionarius; ergo habens titulum, cum ipse sit beneficiarius. Ita Medina, *Cod. de oratione, quest. 7.* Nauarrus *c. 7. de oratione, n. 30. corollar. 2. c. 20. n. 15. & cap. 21. num. 12. & in Manuali, c. 25. num. 104.* Rodriguez *part. 1. sum. c. 141. n. 4. concl. 3. vers. Quinto.* Graffius *part. 1. de off. lib. 2. cap. 50. num. 17.* Zerola *verb. beneficium, §. 4. dub. 4.* Azorius *p. 1. lib. 10. cap. 49. §. fin.* Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 4. de Horis Canonicis, c. 20. d. 2. num. 2.* Ad hanc sententiam accedit Paludanus in *4. distinct. 13. quest. 5. artic. 1. concl. 4. fin.* vbi ait: Si distributiones non percipit, nec præbendæ emolumentum ad præsens, sed recipere expectat in futurum, est autem receptus in Canonicum, verum beneficium habet, vnde & obligatus est ad officium, quia vocem in Capitulo habet, & statum in Choro. Idem dicit doctus Turrecremata *cap. 1. distinct. 91. num. 19.*

7. Nota quarto, quod si ablatio fructuum beneficij non est perpetua, sed pro aliquo tempore etiam si violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis, non sufficit ad excusandum ab obligatione recitandi Officium. Ratio est, quia si beneficiarius per furtum, vel rapinam priuetur fructibus beneficij, non propterea excusandus est ab administratione beneficij; neque si sit Curatus ab administrandis Sacramentis: ergo neque ab onere recitandi Officium, quod non minus est per se coniunctum beneficio. Præterea, si per sterilitatem temporum, beneficium aliquibus annis nullos redderet fructus, non idcirco excusandus esset beneficiarius à recitatione Officij; nam si contingat vberiores, vel duplo maiores esse fructus vnus anni, non propterea maius onus suscipit. Ratio à priori est quia inter beneficiarium, & Ecclesiam hoc iustissimum pactum tacite interuenit, vt sicut ipse ratione beneficij ius habet ad omnes eius fructus, quotquot illi fuerint, ita etiam recipiat in se onera beneficij, tanquam propria, & pericula saltem ordinaria, & moralia, vt interdum fructus minuantur, vel auferantur: ergo, licet pro aliquo tempore iniuste priuetur fructibus beneficij, non idcirco statim

potest licite Officium suum deserere, & Horas Canonicas omittere. Ita Vgolinus *p. 1. de off. io. Episcopi, fol. 68. & 70.* Naldus *in summa, verb. Officium, n. 1.* expressè Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canon. c. 20. n. 15.* Filliucius *tom. 2. tract. 2. c. 5. q. 7. d. 1. n. 162.*

RESOL. CXIII.

An beneficiarius, qui alio die supplet defectum in recitatione commissum, liberetur ab onere restitutionis? Ex p. 2. r. 1. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Molfesius in *summa tom. 1. tract. 5. c. 5. n. 17.* & hanc sententiam probabiliter esse existimat Bonacina *de Horis Canonicis, disp. 1. quest. 5. punct. 2. n. 3.* quia in tali casu reperdit æquale. Secundo, quia Capellanus qui ratione Capellanix hodie tenetur celebrare, si alio die celebret, ad nullam restitutionem tenetur; ergo neque beneficiarius qui alio die Officium supplet. Sed contrariam sententiam tenet Heniç, *lib. 4. cap. 13. num. 2.* & alij communiter. Et ratio est, quia Pius V. in Bulla asserit, eum qui non recitat suo tempore, non facere fructus suos; deinde beneficiarius non recitans Horas Canonicas, ipso facto, & absque alia iudicis declaratione incurrit pœnam restitutionis fructuum; sed nemo potest propria autoritate eximere se à pœna, quam contraxit. Ergo, &c.

3. Nota etiam, quod male à Molfesio, & Bonacina citantur Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 4. c. 19. n. 1.* & Filliucius *tom. 2. tract. 2. cap. 10. num. 307.* pro affirmatiua sententia; nam loquuntur de restitutione fructuum faciendâ à beneficiario pro omissione Horarum in primis sex mensibus, de quibus non loquitur Pius V. in Bulla, vnde de hac quaestione in sequenti Resolutione dicitur.

RESOL. CXIV.

An Beneficiarius, qui non recitauit, si altero die recitet, & supplet omissionem, excusetur à restitutione fructuum?

Et quid, si predictum pensum Officij omissionem, hodie, recitet post duos, aut tres menses, aut aliud tempus, imò si recitet ante tempus?

Et an stando in opinione affirmatiua talis obligatus possit restitutionem facere in eadem specie actionis, nisi in recitatione eiusdem Officij omisi, an vero possit satisfacere per alios preces æquales, v. g. per miragram Resarium, Psalmos penitenciales, vel per Sacrificium Missæ, &c.

Et notatur, quod si in singulis Horis vnus diei quid leue omittitur, quod simul sumptum grauem materiam constituat, ex eo non obligatur Beneficiarius ad restitutionem, neque etiam si omittat partem notabilem vnus Hora. Ex p. 9. r. 9. & Mlt. 4. Ref. 24.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet nouissimè Quinlanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tract. 8. sing. 6. num. 11.* qui citat Suarez, Ledesimam, Heniquez, Molfesium, & Filliucium. Tum quia reperdit æquale, tum quia Capellanus, qui vno die tenetur ex onere Capellanix celebrare, si alio die celebret, non tenetur pro se loquendo restituere; ergo neque qui officium alio die recitat. Ad rationes dubitandi respondeo, admitendo, quod Capellanus, qui semel omittit, non satisfacit præcepto recitationis, sed satisfacit oneri contracto alio die recitando.